

Graven

Jag har alltid tillhört den milt morbida typ av människor som faktiskt tycker om kyrkogårdar. Egentligen vet jag inte riktigt varför, men så fort jag kommer in bland gravarna känner jag ett lugn komma över mig, som att bullret från världen utanför (och kyrkogården ligger bara några meter från en rätt tätt trafikerad väg) plötsligt stängs ute då de tunga järngrindarna slår samman och man är ensam med de döda.

Trots detta är ju ändå kyrkogården som sådan ingen rolig plats. Inte alls, egentligen. Halva släkten ligger under en av stenarna, man undrar egentligen vad som finns kvar, vad det är man besöker egentligen. Men lugnet kompenserar det. Livet tar slut. När man sitter vid en grav kan man förstå det utan melankoli eller rädsla. Och jag tror inte att jag har så där jättelångt kvar heller.

En gång när jag satt vid graven som vanligt och försökte hitta något nytt att berätta för dem, satte sig en gubbe – han var väl i min egen ålder – bredvid mig på bänken. Han verkade bara vagt intresserad av mig, nästan som om jag inte fanns där.

Låt mig på en gång säga att man inte är sinnessjuk eller konstig om man talar med dem som ligger där nere i jorden. Det är bara en sådan sak man gör; det är svårt att undvika. Jag tänker ofta på Saras utseende när jag sitter vid graven; det är inte det att jag inte minns henne, för det gör jag. Och mitt tjat och skvaller kommer hon inte undan. Men jag har svårt att se henne som gammal, svårt att se de där sista dagarna när man satt som en trogen hund vid sängkanten och såg hur maskiner och slangar höll henne vid liv. De dagarna har jag glömt. För mig kommer hon nog alltid att vara runt de tjugo, som hon var när vi träffades inte långt efter kriget. Det var andra tider då. Tider man ler när man minns.

Gubben bredvid mig satt och såg på graven bredvid min; han såg trött ut, sorgsen och gammal. Han verkade inte finna samma lugn här som jag gjorde, istället syntes det hur smärtsamt det var för honom att sitta där på bänken. Jag hade redan tystnat i mina små utlägg om de senaste dagarnas händelser för Sara och morfar och mormor och farmor och pappa och alla andra som dött före mig och nu trängdes där nere, för även om man som sagt inte är tokig bara för att man talar med en gravsten så kan andra tro det.

”Hur är det?” frågade jag gubben efter ett tag, bara för att ha något att säga. Han var inte den förste jag träffat på kyrkogården. En ung kvinna, en gång, kanske trettiofem, hade stått tyst vid en gravsten, det hade syntts att hon haft gråten i halsen. Henne hade jag tröstat, vi hade till och med tagit en kopp kaffe tillsammans på ett fik i närheten.

Gubben vände sig mot mig och såg på mig som om han undrade om det verkligen var jag som kunde ha sagt det där. ”Va?” sade han. Rösten var knarrig, slut och trött. Vi låter så, vi gubbar.

”Hur är det?” frågade jag igen.

”Bra” sade han.

”Vem är du här och besöker då?”

Gubben tog sin käpp och pekade på namnet på stenen. ”Hon är det.” Jag läste namnet, visste inte vad jag skulle säga. Jag hade försatt mig i en konversation som jag egentligen inte kände att jag varken kunde eller ville hålla vid liv.

”Hon har varit död i fyra månader nu”, fortsatte han med sin gubbröst och lät kyrkklockan slå fem innan han fortsatte. ”Vi hade alltid varit tillsammans, ända sen vi var små. Är svårt, se, kan inte riktigt lämna henne än. Förstår du?”

”Jag tror det”, svarade jag. ”Vi hade varit gifta i femtio år när hon gick bort. Det tog väldigt hårt.”

”Man vet inte riktigt vad man ska göra. Allting blir ett enda virrvarr, förstår du? Alltihop. Man har alltid varit två om att göra saker, två som handlar, två som kommer hem, två som sitter hemma. Plötsligt är man bara en. Det känns som om nånting saknas, som om nån huggit av en ena handen.”

Jag förstod honom. Det hade gått nästan en vecka efter det att Sara dött innan jag slutade säga ”Jag är hemma”, när jag kom hem. Jag visste inte vad jag skulle säga till gubben, det kändes svårt att inte hitta ord som antingen är fullständigt intetsägende och banala. Vad jag än sade skulle jag förmodligen sår stackarn, så jag höll tyst i brist på idéer.

”Men jag tror att vi snart får vara tillsammans igen. Jo, det känns så”, sade han.

Vad säger man till en man som i princip säger till en, väldigt lugnt och städat, att han snart ska dö, och uppenbarligen ser fram emot det? Jag vände huvudet mot honom och såg på honom genom de där glasögonen som aldrig får in skärpan riktigt.

”Du behöver inte vara orolig”, sade han som om han kunde läsa mina tankar. ”Jag är beredd på det, jag har ingenting emot det.”

”Säger du det?”

Ibland har jag undrat över min egen död. Jag har svårt att se mig själv lämna in som ett paket, som Sara. Det vorde smärtsamt att tyna bort, att låta andra se en tyna bort. Bättre då att det går fort och helst smärtfritt. I sömnen, det vore fint. Men inte än, kanske inte riktigt än. Jag känner mig ändå inte klar och skulle ha en del emot om jag gick bort just nu, tack så mycket.

”Jo. Jag tror det är så. Det är inte roligt… inte roligt utan henne. Jag tror du förstår mig.”

Visst gjorde jag det. Jag hade undrat om det var värt att fortsätta efter det att Sara dött, men jag gjorde det ändå. Barn och barnbarn fanns det, och de besökte mig mer efter hennes död, höll mig sällskap. Jag tror de var lite rädda för vad jag skulle kunna göra ett tag där, men nu behöver de inte vara oroliga längre. Människan verkar ha en väldig förmåga att stabilisera sig. Det mesta går.

”Jag förstår hur du känner dig”, sade jag försiktigt. ”Men det ordnar sig längs vägen, tro mig. Det gör det.”

”Jo. Du har nog rätt.”

Han vände sig och tittade på mig, vi såg varandra i ögonen för första gången. Det fanns något sällsamt skimmer i hans, en beslutsamhet som man inte ser i människors ögon nuförtiden. Han var inte en medlem av fårscocken den här inte, inte då, han visste vad han ville. Och han hade av allt att döma redan gjort det.

”Men du behöver inte vara orolig för mig”, sade han sedan och reste sig långsamt med hjälp av käppen och bänkens armstöd. ”Det är redan klart, det var inte så farligt. Ingen fara alls. Om du ursäktar så måste jag iväg nu.”

Och sedan gick han långsamt, till en början stapplande innan han fått ordning på fötterna, rakt fram mot gravstenen. Han klev upp på den kalla, våta stenen och fortsatte gå och försvann utan ett ljud ner i graven och var borta. Ett namn framträdde långsamt på stenen under hennes namn.

Jag satt stilla, tyst. Hörde fåglarna i träden. Bilarna for förbi där ute på vägen; de verkade inte ge något ljud ifrån sig. Sedan lutade jag mig fram mot gravstenen där Sara och de andra låg.

”Lyssna noga nu, Sara, för du kommer nog inte riktigt att tro det här…”

Texten är utskriven från Poeter.se

Författaren Hellberg med Poeter.se id #12652 innehar upphovsrätten